<u>અસ્વીકરણ:</u> સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER:</u> The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

==

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

ફોજદારી અપીલ નં. ૧૮૦૦/૨૦૦૪

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર માટે:

માનનીય શ્રી ન્યાયમુર્તી કે.જે. ઠાકર

==

૧.શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે ?

૨. ચુકાદો રીપોર્ટરને સંદર્ભિત કરવો કે નહીં?

૩. શું ન્યાયમુર્તીઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા ઇચ્છે છે?

૪. શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરાયેલા કોઇ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઇ મહત્વપૂર્ણ પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?

==

ગુજરાત રાજ્ય....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

અયુબઅલિયા અબ્દુલ રજ્જાક સૈયદ અને

૩....પ્રતિવાદી(ઓ)/પ્રત્યુત્તરકર્તા(ઓ)

==

ઉપસ્થિતી:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફથી સુશ્રી મોનાલી ભટ્ટ, સરકારી વકીલ, પ્રતિવાદી(ઓ)/પ્રત્યુત્તરદાતા(ઓ) નં. ૧ – ૪ તરફથી શ્રી એચએમ પરીખ, વકીલ

==

ખંડપીઠ: માનનીય શ્રી ન્યાયમુર્તી કે.જે. ઠાકર

તારીખ : ૦૩/૦૩/૨૦૧૫

મૌખિક ચુકાદો

૧. ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૭૮ હેઠળ અપીલકર્તા–મૂળ ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી આ વર્તમાન અપીલ, તા. ૨૯.૬.૨૦૦૪ના રોજ પેટલાદના માનનીય ન્યાયિક મેજિસ્ટ્રેટ પ્રથમ વર્ગ દ્વારા ફોજદારી કેસ નં. ૧૬૬૦/૨૦૦૦ માં આપવામાં આવેલ નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા અને આદેશ સામે દોરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા માનનીય નીચલી અદાલતના ન્યાયાધીશે મૂળ આરોપી – અત્રેના પ્રતિવાદીઓ – ને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૨૩, ૫૦૪, ૫૦૬(૨) અને ૧૧૪ હેઠળ દંડનીય ગુનાના આરોપોમાંથી નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો.

૨. ફરિયાદ પક્ષના કેસના સંક્ષિપ્ત તથ્યો એવા છે કે તા. ૩૦.૪.૨૦૦૦ના રોજ, અંદાજે ૨૨.૦૦ કલાકે, ગરિયા પીર મસ્જિદ નજીક, પ્રતિવાદીઓએ ફરિયાદીને ખાટલો ન લેવાના કારણે ગાળો આપી હતી અને લાત તથા મુક્કાના પ્રહાર કર્યા હતા તેમજ તેને મારી નાખવાની ધમકી પણ આપી હતી. તેથી, ફરિયાદી દ્વારા ફરિયાદ નોંધાવવામાં આવી હતી. જરૂરી તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને અનેક સાક્ષીઓના નિવેદનો નોંધવામાં આવ્યા હતા. તપાસ દરમિયાન પ્રતિંવાદીઓની ધરપકડ કરવામા આવી હતી અને અંતે તેમની સામે આરોપપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું હતું, જેને ફોજદારી કેસ નં. ૧૬૬૦/૨૦૦૦

તરીકે નંબર આપવામાં આવ્યો હતો. પ્રતિવાદીઓ સામે કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી હતી.

૩. વર્તમાન આરોપી વિરુદ્ધનો કેસ સાબિત કરવા માટે, ફરિયાદ પક્ષે સાક્ષીઓની તપાસ કરી છે અને દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા છે.

૪. નીચલી અદાલતની કાર્યવાહી પૂર્ણ થયા બાદ, દંડ પ્રક્રિયા સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીના નિવેદન નોંધ્યા પછી અને ફરિયાદ પક્ષ તથા બચાવ પક્ષ તરફથી કરવામાં આવેલી દલીલો સાંભળ્યા બાદ, વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયમુર્તી તા. ૨૯.૬.૨૦૦૪ના ચુકાદા અને આદેશ દ્વારા પ્રતિવાદીઓને તેમની સામે મૂકવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાં નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો.

૫. ઉપરોક્ત ચુકાદા અને આદેશથી વ્યથિત થઈ અને અસંતોષ અનુભવતા અપીલકર્તા–રાજ્યે નીચલી અદાલત દ્વારા પાઠવાયેલ તે ચુકાદા અને આદેશ વિરુદ્ધ હાલની અપીલ દાખલ કરી છે.

૬. અપીલકર્તા રાજ્ય તરફથી સુશ્રી મોનાલી ભટ્ટ, વિદ્વાન સરકારી વકીલ, તથા પ્રતિવાદીઓ તરફથી શ્રી એચ.એમ. પરીખ, વિદ્વાન વકીલ, ની દલીલો સાંભળવામાં આવી.

૭. અપીલકર્તા– રાજ્ય તરફથી હાજર થયેલ સુશ્રી ભટ્ટ, વિદ્વાન સરકારી વકીલ દ્વારા એવો વાદ કરવામાં આવ્યો હતો કે નીચલી અદાલતનો ચુકાદો અને આદેશ કાયદાની જોગવાઈઓના વિરુદ્ધ છે; નીચલી અદાલતે ફરિયાદ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ પુરાવાનું યોગ્ય રીતે મૂલવણ કર્યું નથી અને કાયદાની જોગવાઈઓને જોતાં તે પોતે જ સ્થાપિત થાય છે કે ફરિયાદ પક્ષે હાલના પ્રતિવાદીઓ વિરુદ્ધ આક્ષેપિત આરોપોના તમામ તત્વો સાબિત કર્યા છે. વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી ભટ્ટ, વિદ્વાન સરકારી વકીલે આ અદાલત સમક્ષ મૌખિક તેમજ સમગ્ર દસ્તાવેજી પુરાવા પણ રજૂ કર્યા છે. પ્રતિવાદીઓની હાજરી અગાઉથી જ સ્થાપિત થઈ ચૂકી છે અને આઈ.પી.સી. હેઠળના ગુનાનું આચરણ પણ સ્થાપિત થયું છે, અને તેથી હાલની અપીલ મંજૂર થવા પાત્ર છે.

૮. તેના વિરુદ્ધમાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી પારીખે આ અદાલત સમક્ષ દસ્તાવેજી નોંધ પરના સમગ્ર પુરાવાની રજૂઆત કરી અને રજૂઆત કરી કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયમુર્તી આપેલો આક્ષેપિત ચુકાદો અને આદેશ ન્યાયસંગત અને યોગ્ય છે. શ્રી પારીખ, વિદ્વાન વકીલે વધુમાં રજૂઆત કરી કે નોંધ પરના પુરાવાને ધ્યાનમાં લેતાં એવું કહી શકાય નહિ કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયમુર્તી પ્રતિવાદીઓને તેમના વિરુદ્ધ લગાવવામાં આવેલા તમામ આરોપોમાં નિર્દોષ છૂટકારો આપતાં કોઈ ભૂલ કરી છે, અને તેથી હાલની અપીલ નામંજૂર થવા પાત્ર છે.

૯. નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલ નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ આ અદાલત સમક્ષની અપીલની સુનાવણીને જે સિદ્ધાંતો નિયંત્રિત અને વિનિયમિત કરશે, તે સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્ણયો ની શ્રેણીમાં અત્યંત સંક્ષિપ્ત રીતે સમજાવ્યા છે. "એમ.એસ. નારાયણા મેનન @ મણિ વિ. સ્ટેટ ઑફ કેરળા અને અન્ય", (૨૦૦૬) ૬ એસ.સી.સી. ૩૯ ના કેસમાં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ અપીલમાં વડી અદાલતની સત્તાઓનું વર્ણન કર્યું છે. નિર્ણયના પરિચ્છેદ ૫૪ માં, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

> "૫૪. કોઈપણ સ્થિતિમાં, વડી અદાલતે જે અપીલને નિર્દોષ છૂટકારાના વિરુદ્ધ અપીલ તરીકે માનીને સ્વીકારી હતી, તે વાસ્તવમાં પુનરીક્ષણ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરી રહી હતી. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા સામેની અપિલીય સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે પણ, વડી અદાલતે કાયદાના સુસ્થાપિત સિદ્ધાંતો ધ્યાનમાં રાખવા જોઈએ હતા કે જ્યાં બે દૃષ્ટિકોણ શક્ય હોય, ત્યાં અપિલીય અદાલતે નીચલી અદાલતે નોંધેલા નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષમાં હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ નહીં."

૧૦. વધુમાં, **"ચંદ્રપ્પા વિ. કર્ણાટક રાજ્ય"** ના કેસમાં, જે (૨૦૦૭) ૪ એસ.સી.સી. ૪૧૫ માં અહેવાલિત છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચેના સિદ્ધાંતો પ્રતિપાદિત કર્યા હતા;

"૪૨. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી, અમારા વિવેકપૂર્વકના મતે, નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધની અપીલનો નિવેડો કરતી વખતે અપીલી અદાલતની સત્તાઓ સંબંધિત નીચેના સામાન્ય સિદ્ધાંતો પ્રગટ થાય છે;

[૧] અપીલી અદાલતને તે પુરાવાની, જેના આધારે નિર્દોષ છૂટકારાનો આદેશ આધારિત છે, સમીક્ષા કરવાની, પુનઃમૂલવણી કરવાની અને પુનર્વિચાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે.

[૨] ફોજદારી પ્રક્રિયા સંહિતા, ૧૯૭૩ એવી સત્તાના ઉપયોગ પર કોઈ મર્યાદા, પ્રતિબંધ અથવા શરત લાદતી નથી અને અપીલી અદાલત પોતાની સમક્ષ રહેલા પુરાવાના આધારે, હકીકત તથા કાયદા એમ બંને પ્રશ્નોમાં, પોતાનું સ્વતંત્ર નિષ્કર્ષે પહોંચી શકે છે.

[૩] "મહત્વપૂર્ણ અને બળવાન કારણો", "સારા અને પૂરતા આધાર", "ખૂબ જ મજબૂત પરિસ્થિતિઓ", "તર્કવિરુદ્ધ નિષ્કર્ષો", "સ્પષ્ટ ભૂલો" વગેરે જેવા વિવિધ પ્રયોગોનો આશય નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલમાં અપીલી અદાલતની વ્યાપક સત્તાઓને સીમિત કરવાનો નથી. આવા શબ્દપ્રયોગોનો સ્વભાવ, અપીલી અદાલત નિર્દોષ છૂટકારામાં હસ્તક્ષેપ કરવા બાબતે જે સંકોચ રાખે છે તેને ઉદ્દીપિત કરવા માટેના "ભાષાત્મક

અલંકારો" જેવો વધુ છે, અદાલતની પુરાવાની સમીક્ષા કરવાની અને પોતાના નિષ્કર્ષે પહોંચવાની સત્તાને મર્યાદિત કરવાનો નથી.

[૪] પરંતુ, અપીલી અદાલતે ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે નિર્દોષ છૂટકારાના કિસ્સામાં આરોપીના પક્ષે દ્વિગુણ અનુમાન કાર્યરત હોય છે. પ્રથમ, ફોજદારી ન્યાયશાસ્ત્રના મૂળભૂત સિદ્ધાંત મુજબ, જ્યાં સુધી સક્ષમ કાયદાની અદાલત દ્વારા તેને દોષિત સાબિત કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી દરેક વ્યક્તિ નિર્દોષ હોવાનું માનવામાં આવે, તેથી નિર્દોષતાનું અનુમાન તેને ઉપલબ્ધ હોય છે. બીજું, આરોપીએ પોતાનો નિર્દોષ છૂટકારો મેળવ્યો હોવાથી, તેની નિર્દોષતાનું અનુમાન નીચલી અદાલત દ્વારા વધુ મજબૂત, પુનઃપુષ્ટ અને સશક્ત બને છે.

[૫] જો નોંધાયેલા પુરાવાના આધારે બે વાજબી નિષ્કર્ષો શક્ય હોય, તો અપીલી અદાલતે નીચલી અદાલત દ્વારા નોંધાયેલ નિર્દોષ છૂટકારાના નિષ્કર્ષમાં દખલ કરવી ન જોઈએ."

૧૧. આથી, તે સ્થાપિત સિદ્ધાંત છે કે અપીલીય સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે, નોંધ પર રહેલા પુરાવાના આધારે જો બે વાજબી દૃષ્ટિકોણો / નિષ્કર્ષો શક્ય હોય તોય, અપીલીય અદાલતે નીચલી અદાલતે નોંધેલો નિર્દોષ છૂટકારાનો નિષ્કર્ષ ખલેલ પહોંચાડવો જોઈએ નહીં.

૧૨. **"સ્ટેટ ઑફ ગોવા વિ. સંજય ઠાકરાન અને અન્ય"** ના મામલામાં પણ, જે (૨૦૦૭) ૩ એસ.સી.સી. ૭૫ માં અહેવાલિત છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે આવા કેસોમાં વડી અદાલતની સત્તાઓનું પુનરોચ્ચાર કર્યું છે. ઉક્ત નિર્ણયના પરિચ્છેદ ૧૬ માં, અદાલતે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું છે;

> "૧૬. ઉપરોક્ત નિર્ણયો પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ અપીલમાં સત્તાઓનો ઉપયોગ કરતી વખતે, અપીલી અદાલત સામાન્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશમાં હસ્તક્ષેપ કરશે નહીં, સિવાય કે નીચલી અદાલતનો અભિગમ કોઈ પ્રગટ ગેરકાયદેસરતા દ્વારા દૂષિત થયેલો હોય અને પહોંચેલ નિષ્કર્ષ એવો હોય કે જે કોઈ વાજબી વ્યક્તિ દ્વારા પહોંચવામાં આવ્યો ન હોત અને તેથી તે નિર્ણયને તર્કવિરુદ્ધ તરીકે વર્ણવવો પડે. માત્ર એટલા કારણે કે બે દૃષ્ટિકોણ સંભવિત છે, અપીલી અદાલત એવો દૃષ્ટિકોણ સ્વીકારશે નહીં જે નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદાને ઉથલાવી દે. તેમ છતાં, જો અપીલી અદાલતનો એવો અભિપ્રાય હોય કે નીચલી અદાલત દ્વારા પહોંચવામાં આવેલ નિષ્કર્ષ તર્કવિરુદ્ધ છે અને અદાલતે કાયદાની પ્રગટ ભૂલ કરી છે તથા નોંધપરની મહત્વપૂર્ણ સાક્ષીને અવગણેલી છે, તો તેને સાક્ષીની સમીક્ષા કરવાની સત્તા છે. આવી પરિસ્થિતિઓમાં, નોંધપર મુકવામાં આવેલી સામગ્રીના આધારે ન્યાયસંગત નિર્ણય સુધી પહોંચવા માટે અને આરોપ મૂકવામાં આવેલ ગુનાની રચનાથી કોઈ આરોપી

જોડાયેલો છે કે નહીં તે જાણી કાઢવા માટે, અપીલી અદાલત પર સાક્ષીની પુનઃમૂલવણી કરવાની ફરજ આવે છે."

૧૩. **"સ્ટેટ ઑફ ઉત્તર પ્રદેશ વિ. રામ વીર સિંહ અને અન્ય"**, ૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબલ્યુ. ૫૫૫૩ અને **"ગિરજા પ્રસાદ (મૃતક) તેમના કાનૂની પ્રતિનિધિઓ દ્વારા વિ. મધ્ય પ્રદેશ રાજ્ય"**, ૨૦૦૭ એ.આઈ.આર. એસ.સી.ડબ્લ્યુ. ૫૫૮૯. આથી, નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ આ અદાલત જે સત્તાઓનો ઉપયોગ કરી શકે છે, તે સુસ્થાપિત છે.

૧૪. **"લુના રામ વિ. ભૂપત સિંહ અને અન્ય"** ના કેસમાં, જે (૨૦૦૯) એસ.સી.સી. ૭૪૯ માં અહેવાલિત છે, સર્વોચ્ચ અદાલતે પરિચ્છેદ ૧૦ અને ૧૧ માં નીચે મુજબ નિર્ધારિત કર્યું છે;

"૧૦. વડી અદાલતે નોંધ્યું છે કે ફરિયાદ પક્ષનું વર્ણન સ્પષ્ટ રીતે વિશ્વસનીય નહોતું. કહેવાતા કેટલાક પ્રત્યક્ષદર્શી સાક્ષીઓએ જણાવ્યું હતું કે મૃતકનું મૃત્યુ તેના પગની ઘૂંટણીને એક આરોપીએ મચકાવી દેવાને કારણે થયું હતું. અન્યોએ કહ્યું હતું કે તેનો ગળું દબાવીને મૃત્યુ નિપજાવવામાં આવ્યું હતું. ફરિયાદ પક્ષનો મામલો એવો હતો કે ઈજાગ્રસ્ત સાક્ષીઓને બસમાંથી બહાર ફેંકી દેવામાં આવ્યા હતા. જે તબીબે મૃતદેહનું મરણોત્તર પરીક્ષણ કર્યું હતું અને સાક્ષીઓની તપાસ કરી હતી, તેણે

સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે બસ દોડતી હાલતમાં હોય ત્યારે કોઈ વ્યક્તિને બસમાંથી બહાર ફેંકી દેવું શક્ય નથી.

૧૧. નિર્દોષ છૂટકારાના ચુકાદા વિરુદ્ધની અપીલના પરિમાણોને ધ્યાનમાં લેતાં, અમે આ અપીલમાં હસ્તક્ષેપ કરવા ઇચ્છુક નથી. વડી અદાલતનો દૃષ્ટિકોણ તર્કવિરુદ્ધ કહી શકાય તેમ નથી અને તે પુરાવાના આધાર પર સંભવિત દૃષ્ટિકોણ છે."

૧૫. **"મૂક્કિયાહ અને અન્ય વિ. રાજ્ય, પોલીસ નિરીક્ષક દ્વારા પ્રતિનિધિત તમીલનાડુ"**, એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩ એસ.સી. ૩૨૧ માં અહેવાલિત, સર્વોચ્ચ અદાલતે પરિચ્છેદ ૪ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"૪. એ બાબતમાં કોઈ વિવાદ નથી કે નીચલી અદાલતે ફરિયાદ પક્ષ અને બચાવ પક્ષ દ્વારા રજૂ કરાયેલા મૌખિક તથા દસ્તાવેજી પુરાવાની મૂળવણી કરીને, આરોપીઓ વિરુદ્ધ મૂકાયેલા આરોપોના સંબંધમાં તેમને નિર્દોષ છૂટકારો આપ્યો હતો. રાજ્ય દ્વારા દાખલ અપીલમાં, વડી અદાલતે, આક્ષેપિત આદેશ દ્વારા, ઉક્ત નિર્ણય પલટાવીને આરોપીઓને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨ સાથે કલમ ૩૪ વાચવાની હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને તેમને આજીવન કઠોર કારાવાસની સજા ફટકારી હતી. કારણ કે અપીલકર્તાઓના વકીલે ખાસ જોરપૂર્વક દલીલ કરી છે કે વડી

અદાલતે નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશને દોષારોપણમાં પલટાવીને પોતાના અધિકારક્ષેત્રનો અતિરેક કર્યો છે, તેથી નિર્દોષ છૂટકારાના આદેશ વિરુદ્ધ દાખલ થયેલી અપીલમાં વડી અદાલતના કાર્યક્ષેત્ર અને સત્તાનું વિશ્લેષણ કરીએ. આ અદાલતે નિર્ણયો ની શ્રેણીમાં વારંવાર ઠરાવ્યું છે કે પ્રથમ અપીલી અદાલત તરીકે વડી અદાલત, નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધની અપીલ પર વિચાર કરતી વખતે પણ, સમગ્ર પુરાવાનો સાવધાનીપૂર્વક પરિચય લઈ અને જરૂર પડે તો તેની પુનઃમૂલવણી કરવાની અધિકૃત પણ હતી અને તે માટે બાધ્ય પણ હતી; તેમ છતાં, હસ્તક્ષેપ કરવાનો વિકલ્પ પસંદ કરતી વખતે અદાલતે માત્ર એ કારણસર નહીં કે વડી અદાલત એક વધુ સંભવિત અથવા ભિન્ન દૃષ્ટિકોણ અપનાવી શકે, પરંતુ માત્ર નોંધપરના પુરાવાના આધારે દોષિતતાનો નિર્વિવાદ વિશ્વાસ પ્રાપ્ત થાય ત્યારે જ હસ્તક્ષેપ કરવો જોઈએ. ઉપરોક્ત બાબત સિવાય, જ્યાં અપીલના વિચારવિસ્તારની વ્યાપકતા અને ઊંડાણનો પ્રશ્ન સંબંધિત હોય, ત્યાં માત્ર એટલા માટે કે એક અપીલ દોષારોપણ વિરુદ્ધ હતી અને બીજી નિર્દોષ છૂટકારા વિરુદ્ધ હતી, અપીલના નિવારણમાં દૃષ્ટિકોણ અંગે કોઈ ભેદભાવ અથવા તફાવત કલ્પાયેલો નથી. [જુઓ: સ્ટેટ ઑફ રાજસ્થાન વિ. સોહન લાલ અને અદર્સ, (૨૦૦૪) ૫ એસ.સી.સી ૫૭૩]"

૧૬. એ પણ એક સ્થિર થયેલી કાનૂની સ્થિતિ છે કે નિર્દોષ છૂટકારા સામેની અપીલોમાં, જ્યારે નીચલી અદાલતે આપેલા કારણો ન્યાયસંગત અને યોગ્ય

હોવાનું જણાય છે, ત્યારે અપીલી અદાલતે ચુકાદો ફરીથી લખવાનો અથવા નવા કારણો આપવાનો આવશ્યક નથી. એવો સિદ્ધાંત સર્વોચ્ચ અદાલતે **"સ્ટેટ ઓફ કર્ણાટક વિ. હેમારેડ્ડી"**, એ.આઇ.આર. ૧૯૮૧, એસ.સી. ૧૪૧૭, જેમાં નીચે મુજબ ઠરાવવામાં આવ્યું છે;

> "...ગિરિજા નંદિની દેવી વિ. બિગેન્દ્ર નંદિની ચૌધરી (૧૯૬૭) ૧ એસ.સી.આર. ૯૩:(એ.આઈ.આર. ૧૯૬૭ એસ.સી. ૧૧૨૪) કેસમાં આ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે, પુરાવાના આધારે અપીલી અદાલતનું કર્તવ્ય એ નથી કે તે પુરાવાનું વર્ણન પુનરાવર્તિત કરે અથવા નીચલી અદાલતે આપેલા કારણોને ફરીથી દોહરાવે; જે અદાલતનો નિર્ણય અપીલ હેઠળ છે, તે અદાલતે આપેલા કારણો સાથે સામાન્ય સહમતિ દર્શાવવી સામાન્ય રીતે પૂરતી ગણાશે."

૧૭. તાજેતરના એક નિર્ણયમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે **"શિવાશરણપ્પા અને અન્ય વિ. કર્ણાટક રાજ્ય"**, જે.ટી. ૨૦૧૩ (૭) એસ.સી. ૬૬ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે;

> "તે અપીલીય અદાલત સમગ્ર પુરાવાની પુનઃમૂલવણી કરવા સત્તાસંપન્ન છે, જોકે, કેટલાક અન્ય સિદ્ધાંતોનું પણ પાલન કરવાનું હોય છે અને એ

ધ્યાનમાં રાખવાનું રહે છે કે નિર્દોષ છૂટકારાના પરિણામે નિર્દોષતાની દ્વિગુણી અનુમાનિત માન્યતા ઊભી થાય છે."

૧૮. તેથી, જો અપીલી અદાલત નીચલી અદાલતે આપેલ કારણો અને અભિપ્રાય સાથે સંમત હોય, તો પુરાવાની ચર્ચા આવશ્યક નથી.

૧૯. મેં નીચલી અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલ ચુકાદો અને આદેશનું અવલોકન કર્યું છે. મેં નીચલી અદાલત સમક્ષ રજૂ કરાયેલા મૌખિક તેમજ દસ્તાવેજી પુરાવાનું પણ પરીક્ષણ કર્યું છે અને અપીલકર્તા–રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન સરકારી વકીલ સુશ્રી ભટ્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોનો પણ વિચાર કર્યો છે. વિદ્વાન સરકારી વકીલ સુશ્રી ભટ્ટે આ અદાલત સમક્ષ નીચલી અદાલતના વિગતવાર ચુકાદાની રજૂઆત કરી છે, તેમ છતાં, વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયમુર્તી ચુકાદામાં નોંધેલ નિષ્કર્ષો આ અદાલતને વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયમુર્તી લીધેલા અભિપ્રાયથી ભિન્ન અભિપ્રાય લેવાની મંજૂરી આપતા નથી. ફરીયાદપક્ષ સાક્ષી–૧ – ફરિયાદી આંક ૧૪ તથા ફરીયાદપક્ષ સાક્ષી–૫ ડૉ. દત્તાત્રેય રાધાકૃષ્ણન ખડાયતે આંક ૨૪નું પુરાવું પણ આરોપીઓને લાભદાયક રહેશે, કારણ કે કલમ ૩૨૩ની જોગવાઈઓનું પાલન થયેલ નથી, કારણ કે ઈજા એવી છે એવું કહી શકાય નહીં કે જે 'ઈજા' શબ્દની પરિભાષામાં આવે. કલમ ૩૧૯માં 'ઈજા' શબ્દની પરિભાષા ..., અને તેથી આવશ્યક તત્ત્વો પૂર્ણ થતા નથી, અને તેથી આરોપીઓને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ છૂટકારો આપવામાં આવ્યો છે. આથી આ અદાલત ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૫૦૪ અને ૫૦૬(૨) હેઠળના

ગુનાની બાબતે વિચારણા તરફ આગળ વધે છે. શ્રી પારીખની આ રજૂઆત સાથે હું સહમત છું કે ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૫૦૪ અને ૫૦૬(૨)ના તત્ત્વો પણ ગેરહાજર છે. ફરીયાદપક્ષ સાક્ષી–૧, ૨ અને ૩ના પુરાવાઓ પરસ્પર વિરોધાભાસી છે. વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયમુર્તી તેમના સુકારણસભર ચુકાદામાં આવું જ અવલોકન કર્યું છે. સ્થાપિત કાનૂની સિદ્ધાંત મુજબ, નીચલી અદાલતના નિર્ણયમાં તર્કવિરુદ્ધતા દર્શાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી વડી અદાલતે અતિ સહેલાઈથી અને સામાન્ય રીતે હસ્તક્ષેપ કરવો નહીં, અને એ પરિપ્રેક્ષ્યમાં ભિન્ન અભિપ્રાય લેવા માટે નોંધ પર કશું જ રજૂ કરવામાં આવ્યું નથી. હાલની અપીલમાં પણ, નીચલી અદાલતના નિષ્કર્ષનું ખંડન કરવા માટે કશું પણ રજૂ કરવામાં આવ્યું નથી કે સૂચવવામાં આવ્યું નથી. નોંધ પરના પુરાવાને જોતા પણ, વિદ્વાન સરકારી વકીલ સુશ્રી ભટ્ટ આરોપીઓ વિરુદ્ધ લગાવવામાં આવેલ આરોપ સાબિત કરવામાં સફળ થયા નથી અને સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોાની શ્રેણી તથા **સ્ટેટ ઓફ પંજાબ વિ. મદન મોહન લાલ વર્મા, અહેવાલિત (૨૦૧૩) ૧૪ એસ.સી.સી. ૧૫૩** ના સર્વોચ્ચ અદાલતના તાજા નિર્ણયને ધ્યાનમાં લેતાં, વિદ્વાન નીચલી અદાલતના ન્યાયમુર્તી લીધેલા અભિપ્રાયથી ભિન્ન અભિપ્રાય લેવા માટે આ અદાલતને પ્રેરિત કરી શક્યા નથી. તેથી, પુરાવામાંથી જ સ્થાપિત થાય છે કે ફરિયાદ પક્ષે પોતાનો કેસ યુક્તિસંગત શંકાથી પર સાબિત કર્યો નથી.

૨૦. ઉપરોક્ત પરિસ્થિતિના દષ્ટિકોણથી, હું સુવિચારિત મતનો છું કે નીચલી અદાલતે પ્રતિવાદીઓ સામે તેમના વિરુદ્ધ આક્ષેપિત આરોપોમાં તેમને નિર્દોષ

છૂટકારો આપ્યો તે સંપૂર્ણપણે ન્યાયસંગત હતું. હું માનું છું કે નીચલી અદાલતે નોંધેલા તારણો સંપૂર્ણપણે ન્યાયસંગત અને યોગ્ય છે અને તેવા તારણો નોંધવામાં તેની તરફથી કોઈ ગેરકાયદેસરતા કે ક્ષતિ કરવામાં આવી નથી. તેથી, નીચલી અદાલતે નોંધેલા તારણો, અંતિમ નિષ્કર્ષ અને તેના પરિણામસ્વરૂપ નિર્દોષ છૂટકારાનો આદેશ સાથે હું સંપૂર્ણ સહમત છું અને આથી તેમાં હસ્તક્ષેપ કરવા માટે મને કોઈ કારણ જણાતું નથી.

૨૧. પરિણામે, હાલની અપીલ આથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. આર અને પી નીચલી અદાલતમાં પરત મોકલવામાં આવે. જામીનનો બોન્ડ અને જામીન, જો કોઈ હોય તો, રદ ગણાશે. જામીનદાર પણ, જો કોઈ આપવામાં આવ્યો હોય તો, મુક્ત ગણાશે.

(કે.જે. ઠાકર, ન્યાયમુર્તી)

The translation of this judgment has been provided by

M/s Hyperlink E-Solutions Pvt. Ltd.

==

<u>અસ્વીકરણ</u>: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

<u>DISCLAIMER</u>: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.